KM หน่วยงานตึกศรีตรัง กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์

1. **การจัดการความรู้เรื่อง ชุดการสอน/ทำกลุ่ม สุขภาพจิตศึกษาและโรคร่วมทางกาย**
2. **ชื่อเจ้าของผลงาน** ทีมพยาบาลตึกศรีตรัง
3. **ปัญหา/ผลกระทบ/ความจำเป็นต้องแก้ไข/แรงจูงใจ**

จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาการบำบัดด้วยกิจกรรมกลุ่ม ตามคู่มือเทคโนโลยีของกรมสุขภาพจิต มีการสอนหรือให้ความรู้โรคทางจิตเวช คือโรคจิตเภท ซึ่งตึกศรีตรังให้บริการผู้ป่วยหญิงทุกกลุ่มโรค และจากสถิติของการเข้ารับการรักษา ในตึกหญิงพบว่านอกจากโรคจิตเภทที่เป็นอันดับแรกแล้ว มีกลุ่มโรคอารมณ์แปรปรวน และซึมเศร้าเป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ และมีโรคร่วมทางกายที่เข้ามารักษาร่วมด้วยที่พบบ่อย ได้แก่ โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงจากการดูแลให้การพยาบาลผู้ป่วยกลุ่มดังกล่าวที่ผ่านมาช่วงปีงบประมาณ 2557 พบว่า ผู้ป่วยกลุ่มโรคอารมณ์แปรปรวน และซึมเศร้ามารักษาในตึก จำนวน 66 และ 36 รายตามลำดับ ผู้ป่วยโรคร่วม เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และไทรอยด์ จำนวน 45, 45 และ14ราย คิดเป็นร้อยละ 28.85, 28.85 และ 2.56 ตามลำดับ และผู้ป่วยที่มีโรคร่วมความดันโลหิตสูง refer 1 ราย และโรคร่วมเบาหวาน refer 1 ราย ผู้ป่วยที่ refer มีอาการปอดบวม 3 ราย จากการปฏิบัติงานของพยาบาล ยังไม่มีเทคโนโลยีประกอบการสอน หรือทำกลุ่มในเรื่องนี้ และความรู้ ทักษะของพยาบาล มีความแตกต่างกันตามอายุงานหรือประสบการณ์

ดังนั้น ทีมพยาบาลตึกศรีตรังจึงได้ประชุมและทบทวนแนวทางการดูแลร่วมกัน ในกระบวนการบำบัดด้วยกิจกรรมกลุ่มหรือการสอนผู้ป่วยหรือญาติ ซึ่งรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ผู้รับบริการเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีความรู้ในการดูแลตนเอง หรือเกิดการพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหาซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการทำกลุ่มในแต่ละกลุ่มโรค ทีมพยาบาลจึงช่วยกันแสวงหาความรู้ แนวทางการทำกิจกรรมการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการปรับเพิ่มเนื้อหากลุ่มโรคทางจิตเวชและโรคจิตเวชและร่วมทางกายที่พบบ่อยได้แก่ โรคอารมณ์แปรปรวน โรคซึมเศร้า โรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง โดยมีเนื้อหาตรงตามมาตรฐานการพยาบาล และจัดทำคู่มือ แผ่นพลิก ง่ายต่อการนำไปใช้ ผู้ทำกลุ่มใช้เวลาในการจัดเตรียมอุปกรณ์ และเนื้อหาในการทำกลุ่มน้อยลง ลดความกังวลเรื่องความรู้ มีความพึงพอใจและมีความสุขในการทำกลุ่มกิจกรรมมากขึ้น ที่สำคัญผู้รับบริการได้รับประโยชน์สูงสุด มีความรู้ความเข้าใจและรู้เท่าทันโรคที่ตนเองเจ็บป่วย สามารถดูแลตนเองได้ถูกต้องและปลอดภัย นักศึกษาพยาบาล หรือพยาบาลที่มาศึกษาภาคปฏิบัติหรืออบรมเฉพาะทาง สามารถนำไปใช้ได้สะดวก และเป็นทิศทางเดียวกัน

4. **กระบวนการพัฒนา: วิธีการจัดการความรู้ (KM4 ขั้นตอน) ดังนี้**

1) บ่งชี้ความรู้

พบว่า พยาบาลแต่ละคนมีประสบการณ์ ความรู้จากการศึกษา หรืออบรมมาแล้ว แต่แตกต่างกันในการทำกลุ่มกิจกรรมบำบัดหรือการสอน โดยเฉพาะองค์ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับโรคที่จำเป็นหรือพบบ่อย ซึ่งการสอนหรือทำกิจกรรมบำบัด เป็นบทบาทที่สำคัญของพยาบาลเพื่อให้ผู้รับบริการ เพื่อให้เกิดได้รับประโยชน์สูงสุด และมีเป้าหมายคือผู้ให้และผู้รับบริการมีความพึงพอใจ ปลอดภัย และมีความสุข ทีมพยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องกระบวนการทำกลุ่ม เนื้อหาในการทำกลุ่มในแต่ละโรคทางจิตเวชและโรคร่วมทางกาย ที่พบบ่อย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำกลุ่มกิจกรรมหรือการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2) การสร้างและแสวงหาความรู้

ศึกษาจาก ตำรา คู่มือ และ อินเตอร์เน็ท รวบรวม และ สกัดเอาเนื้อหาที่สำคัญ และจำเป็น สอดคล้องกับบริบทการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และโรคร่วมทางกายในผู้ป่วยจิตเวชที่พบบ่อยในตึก ได้แก่ โรคอารมณ์แปรปรวน โรคซึมเศร้า โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน นำมาเรียบเรียงและแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมจากประสบการณ์การทำกลุ่มของแต่ละคน และจัดทำเนื้อหาอิงตามมาตรฐานการพยาบาล เป็นสื่อแผ่นพลิกประกอบการสอนหรือทำกลุ่มกิจกรรมสุขภาพจิตศึกษา เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เรื่องโรค อาการเจ็บป่วยโรคทางจิตเวชและโรคร่วมทางกาย รวมทั้งวิธีปฏิบัติตัว ตรงกับการเจ็บป่วยของตนเองและสามารถดูแลตนเองได้ถูกต้องต่อไป

3) การเข้าถึงความรู้

ยาบาลผู้ที่จะทำกลุ่มเข้าถึงความรู้ 2 ทาง คือ คู่มือที่เป็นเอกสาร และ electronic file ที่รวบรวมไว้ในตึก และแผ่นพลิกเป็นชุดความรู้เทคโนโลยีพร้อมใช้ ซึ่งเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก

4) การเรียนรู้หรือขยายผล

มีการเรียนรู้การจัดการความรู้ร่วมกัน ทั้งการจัดทำ Explicit Knowledge ร่วมกับการหา Tacit Knowledge ได้มีการประชุมทีมพยาบาลเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำกลุ่มกิจกรรมในกลุ่มโรคทางจิตเวชและโรคร่วมทางกายรวบรวม ไว้เป็นคู่มือ มีระบบให้คำปรึกษาน้องใหม่ รวมทั้งจัดทำเป็นคู่มือแผ่นพลิกพร้อมใช้ และจัดเก็บเป็น electronic file และมีการเรียนรู้ร่วมกันต่อเนื่องจากการนำไปใช้ ส่วนพยาบาลที่มาอบรมเฉพาะทางหรือนักศึกษาฝึกงานสามารถนำชุดการสอนนี้ไปใช้ได้ หรือผู้สนใจในตึกอื่นๆสามารถขอ File เพื่อนำไปใช้ต่อได้เช่นกัน

5) ผลลัพธ์/ผลของการเปลี่ยนแปลง: (ตอบสนองนโยบายขององค์กร สู่ความเป็นเลิศอย่างไร)

มีคู่มือทำกิจกรรมกลุ่ม/การสอน และแผ่นพลิก โรคทางจิตเวชและโรคร่วมทางกายตามมาตรฐานการพยาบาล ช่วยทำให้พยาบาลที่จะทำกลุ่มนำไปใช้ได้สะดวก ประหยัดเวลาในการเตรียม มีเนื้อหาสั้นชัดเจนใช้ง่าย และสะดวก ส่งผลให้พยาบาลใช้เวลาในการเตรียมเนื้อหาและอุปกรณ์ลดลง มีความพึงพอใจและมีความสุขในการทำกลุ่มกิจกรรม ผู้ป่วยได้รับประโยชน์จากการบำบัดตรงความต้องการของผู้ป่วยแต่ละกลุ่มโรค สามารถรู้เท่าทันโรค ดูแลตนเองได้ถูกต้อง ปลอดภัยและลดอุบัติการณ์ความเสี่ยงต่างๆที่จะตามมา

6) การนำไปใช้ประโยชน์ /บทเรียนที่ได้รับ

บทเรียนที่ได้รับคือการได้ แสวงหาความรู้และช่วยกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้ความรู้ในการทำกลุ่มของพยาบาล ผู้ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงกับผู้ป่วย แล้วสรุปรวมเข้ากับความรู้เดิม โดยปรับให้ทันสมัยและให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการนำไปใช้และเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำกลุ่มกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และพยาบาลที่จะทำกลุ่มไม่ต้องกังวลกับการเตรียมกลุ่มหรือการสอนผู้ป่วยและหรือญาติ ก่อนจำหน่าย